

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен “**доктор**” по: област на висше образование 3.0 «Социални, стопански и правни науки», професионално направление 3.8 „Икономика“, научната специалност „Организация и управление на производството“

Автор на дисертационния труд: Хайк Таквор Гарабедян
редовен докторант към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: Влиянието на Общата селскостопанска политика за управление и развитие на пчеларския сектор в България“

Рецензент: доцент доктор на науките Петър Борисов Борисов – Аграрен университет - Пловдив,

определен за член на научното жури със заповед № РД-16-99/11.02.2022 год.
от Ректора на АУ.

1. Кратко представяне на кандидата.

Хайк Таквор Гарабедян е роден на 17 Март през 1981 год. През 2005 година придобива бакалавърска степен по икономика и международни отношения от „Lake Forest University“ - САЩ като завършва с отличие. През 2010 година придобива и първата си магистърска степен по бизнес администрация от Софийски Университет „Св. Климент Охридски“, а през 2011 година втора магистърска степен по бизнес администрация (отново) от “City University of Seattle“ – САЩ. От 2019 година е редовен докторант към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при АУ – Пловдив. Успоредно с придобиването на различните образователни степени, Хайк Гарабяден работи и развива своята трудова кариера във водещи компании в САЩ.

2. Актуалност на проблема.

Пчеларството у нас през последните години се превърна в експортно ориентиран сектор, в който се осъществиха значителни инвестиции и се привлякоха млади фермери, които са отворени към използването на иновативни подходи за развитие на пчеларския бизнес. Днес България е един от основните производители и износители на мед и пчелни продукти в рамките на ЕС. Безспорно това се постигна, чрез активната роля на ОСП и всяка бъдеща промяна на тази политика ще повлияе директно върху структурата и динамиката на развитие на сектора. Ето защо смяtam, че дисертационното изследване е актуално и представлява интерес за научната общност.

3. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта на дисертационното изследване е да се анализира ролята на ОСП в управлението и развитие на пчеларския сектор. Постигането на целта се търси чрез решаване на следните изследователски задачи:

- Изясняване на същността на пчеларството като обект на влияние от страна на ОСП;
- Изясняване на финансовите инструменти на ОСП за подпомагане на пчеларството като бизнес модел за реализиране на направените инвестиции;
- Установяване на състоянието и тенденциите на развитието на сектор „Пчеларство“, в контекста на ОСП;
- Оценка и анализ на сектора преди програмите на ОСП и след това за периода 2007-2020г.;
- Дефиниране на препоръки за подобряване на ОСП за новия програмен период.

Така дефинирани научните задачи, позволяват в съдържание да се изложи изследователската идея на автор, както и постигането на поставената изследователска цел.

Основната теза, която се защитава е че управлението и развитието на пчеларския сектор се влияе от Общата селскостопанска политика (ОСП) и за постигане на секторна конкурентоспособност е необходимо тази политика да създава конкурентна среда.

При оценката на влиянието на ОСП върху изследвания сектор, докторантът използва следните подходи:

- Системен подход. В изследването стопанството от сектора се възприема като производствено-икономическа система.
- Експертен подход. В анализът и оценката на процесите, протичащи в сектора се прилага подхода на експертната оценка в етапите, при които не може да се добие официална информация за състоянието на обекта.

За доказване на концептуалната теза в процеса на изследване докторантът използва следните методи: системен анализ; индексен метод; статистическите методи – дескриптивна статистика, и хи квадрат анализ и метода на експертната оценка.

4. Онагледеност и представяне на получените резултати.

В дисертационният труд резултатите от проведеното полево изследване както и анализа на тези резултати са онагледени с 38 фигури и 2 таблици.

Дисертационният труд е изложен във въведение, три глави и заключение,

разположени на 131 страници и използвана литература. Така представената структура, позволява на рецензента бърза да се ориентира относно същността на логическата рамка, която се използва при реализиране на дисертационното изследване.

В първа глава на дисертационния труд са представени особеностите на пчеларството в България както и специфичните инструменти за интервенция на ОСП, чрез които се регулира развитието на сектора. Представен е обоснован методически подход за осъществяване на изследването.

Във втора глава е осъществен анализ на състоянието на сектора през последните години като са анализирани в динамика производството, износа, вноса и конкурентните предимства на сектора. Направена е оценка на постигнатите ефекти от приложението на ОСП върху развитието на пчеларството. Идентифицирани са потребностите на стопанствата в условията на ОСП. В резултат на извършения анализ са изведени и систематизирани основни изводи относно състоянието на сектора.

В трета глава са представени резултати от анкетното проучвани и проведените фокус групи, чиято цел е била да се установят силните и слабите страни на сектора, както и възможностите, и заплахите за неговото бъдещо развитие в условията на ОСП. Идентифицирани си критичните фактори за конкурентното развитие чрез провеждането на множество експертни оценки. В заключение към тази глава, докторантът е показал каква трябва да бъде стратегическата насока за развитието на пчеларството у нас.

5. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Литературният обзор е изложен в първа глава на дисертационния труд. Докторантът е използвал и цитирал 109 литературни източника на наши и чужди автори. Чрез системно изложение на хипотези и идеи на тези автори, Хайк Гарабедян е изградил научнообоснована постановка за осъществяване на научното си изследване. Всичко това доказва, че докторанта познава изследвания проблем и може да прилага в своите бъдещи научни разработки наученото в докторската програма.

6. Приноси на дисертационния труд.

В дисертационния труд се открайват общо 6 приноса както следва:

- Изяснена е същността на пчеларските стопанства в контекста на Общата селскостопанска политика (ОСП);
- Изяснена е същността на подкрепата на ОСП за развитието на пчеларския сектор;
- Разработена е обективна методика за анализ и оценка на влиянието на ОСП върху развитието на пчеларските стопанства
- Установено е влиянието на ОСП върху развитието на пчеларските стопанства както и върху сектора;

- Идентифицирани са нуждите на пчеларските стопанства в условията на ОСП;
- Стратегическата ориентация в развитието на сектора в бъдеще.

Научни приноси

Като научни приноси определям следните:

- Изяснена е същността на пчеларските стопанства в контекста на Общата селскостопанска политика (ОСП);
- Изяснена е същността на подкрепата на ОСП за развитието на пчеларския сектор
- Разработена иметодика за анализ и оценка на влиянието на ОСП върху развитието на пчеларските стопанства.

Научно-приложни приноси

- Оценката на влиянието на ОСП върху развитието на пчеларските стопанства както и върху сектора;
- Стратегическата ориентация в развитието на сектора в бъдеще под влияние на ОСП

7. Критични бележки и въпроси.

В представеният за рецензиране дисертационен труд не се забелязват съществени неясности относно проведеното научно изследване. Осмислянето на представените резултати от анкетното проучване, може да се улесни като се даде в приложение използваната анкетна карта. По този начин рецензента е в състояние да придобие по-добра представа за събраните данни и получените резултати.

Имам въпрос към докторанта и той е следния:

- Кои пчелни продукти са с висока добавена стойност и каква роля те могат да изиграят в постигането на конкурентни позиции на пчеларството на международния пазар?

8. Публикувани статии и цитирания.

Докторантът е представил общо 4 статии за рецензиране. От тези статии, определям, че 2 са тясно свързани с темата на дисертационния труд.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

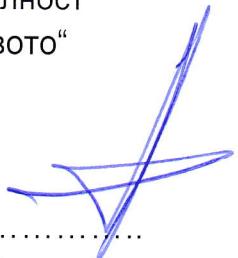
Смяtam че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение. В допълнение към това заявявам, че представеният дисертационен труд е лично

дело на автора, който обективно отразява състоянието на изследвания проблем, което ми дава основание да го оцена **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Като председател на научното жури си позволявам да предложа на почитаемото

Научно жури да гласува положително и да присъди на Хайк Таквор Гарабедян образователната и научна степен **“доктор”** по научната специалност

- „Организация и управление на производството“

Дата: 18.03.2022
гр. Пловдив

РЕЦЕНЗЕНТ:
(доц. дн Петър Борисов)